

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าหลังคลอดของมารดาและบิดาที่มีบุตรคนแรก

Factors Related to Postpartum Depression among First Time Mothers and Fathers

พรรณพิไล	ศรีอารณ์	พย.ด.*	Punpilai	Sriarporn	Ph.D.*
นุชนาต	สุนทรลิมศิริ	พย.ม.**	Nuchanart	Suntornlimsiri	B.N.S.**
กนกพร	จันทราทิพย์	พย.ม.***	Kanokeporn	Juntratit	B.N.S.***
จิราวรรณ	ดีเหลือ	พย.ม.****	Jirawan	Deeluea	M.N.S.****
จิราภรณ์	นันทชัย	พย.ม.*****	Jiraporn	Nunchai	M.N.S.*****
พฤกษลดา	เขี้ยวคำ	พย.ม.*****	Prueksalada	Khiaokham	M.N.S.*****

บทคัดย่อ

การเป็นมารดาและบิดาครั้งแรกเป็นการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญครั้งหนึ่งในชีวิต ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตที่อาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้าหลังคลอด การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าของมารดาและบิดาที่มีบุตรคนแรกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า ได้แก่ ความเครียด และการสนับสนุนทางสังคม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้เป็นมารดาและบิดาครั้งแรก ที่มีบุตรอายุ 6-8 สัปดาห์ จำนวน 116 คู่ รวบรวมข้อมูล ณ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพเชียงใหม่ ระหว่างเดือนมิถุนายน ถึงกันยายน พ.ศ. 2557 เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบประเมินภาวะซึมเศร้าหลังคลอด อีเดนเบิร์ก ฉบับภาษาไทยแปลโดย จารุรินทร์ ปิตานพงศ์ ทิพวรรณ เลียบสี่ตระกูล และ อานนท์ วิทยานนท์ (2550) แบบวัดความรู้สึกเครียด ฉบับแปลเป็นภาษาไทยโดย ณหทัย วงศ์ปการันย์ และทินกร วงศ์ปการันย์ (2553) แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของบิดาของ ศุภกร ไชยนา (2556) และแบบประเมินการสนับสนุนทางสังคมของมารดาหลังคลอดของ นลินี สิทธิบุญมา (2558) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงอันดับสเปียร์แมน

ผลการวิจัย พบว่ามารดาที่มีบุตรคนแรกมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 48.28 และบิดาที่มีบุตรคนแรกมีภาวะซึมเศร้า ร้อยละ 24.14 ความเครียดมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับภาวะซึมเศร้าของมารดาและบิดาที่มีบุตรคนแรก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .493, p < .01$; $r = .543, p < .01$) และ

* รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 * Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 **พยาบาลชำนาญการ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ** Professional Nurse, Faculty of Medicine, Chiang Mai University
 ***พยาบาลชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์อนามัยที่ 10 เชียงใหม่
 *** Professional Nurse, Health Promoting Hospital, region 10, Chiang Mai
 ****อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 **** Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University
 *****อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเชียงราย
 ***** Instructor, Faculty of Nursing, Chiang Rai College
 *****ผู้ช่วยนักวิจัย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ***** Reserch Assistsnt, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบระดับต่ำกับภาวะซึมเศร้าของมารดาและบิดาที่มีบุตรคนแรก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -.235, p < .05$; $r = -.278, p < .01$)

ผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพยาบาล เพื่อป้องกันภาวะ
ซึมเศร้าของมารดาและบิดาที่มีบุตรคนแรก

คำสำคัญ: ภาวะซึมเศร้าหลังคลอด ความเครียด การสนับสนุนทางสังคม มารดาที่มีบุตรคนแรก
บิดาที่มีบุตรคนแรก

Abstract

Being a first time mother or father is an important transition in life that affects mental health and may lead to postpartum depression. The purpose of this descriptive correlational research study was to explore stress, social support and postpartum depression among first time mothers and fathers. The subjects were 116 fathers and mothers of children aged 6-8 weeks. Data were collected at Maharaj Nakorn Chiang Mai Hospital and Chiang Mai Health Promotion Hospital during June to September, 2014. The research instruments used were The Edinburgh Postnatal Depression Scale : Thai version translated by Pitanupong et al. (2007), The Perceived Stress Scale-10 : Thai version translated by Wongpakaran & Wongpakaran (2010), the Social Support Questionnaire for Father developed by Chaina (2013), and the Social Support Questionnaire for Postpartum Mother developed by Sithiboonma (2015). Data were analyzed using descriptive statistics and Spearman's Rank Correlation.

Results of the study revealed that first time mothers and fathers had postpartum depression 48.28% and 24.14%, respectively. There was a statistically significant moderate positive correlation between stress and postpartum depression for both the first time mothers and fathers ($r = .493, p < .01$; $r = .543, p < .01$) and low negative correlation between social support and postpartum depression in both the first time mothers and fathers ($r = -.235, p < .05$; $r = -.278, p < .01$).

The findings from this study can be used as baseline data to plan for nursing intervention to prevent postpartum depression in the first time mothers and fathers.

Key words: Postpartum depression, Stress, Social support, First time mother, First time father